

Monitor HH(T)
3^e kwartaalmeting

Marlijn Abbink-Cornelissen
Marcel Haverkamp
Janneke Wilschut

27 oktober 2015

Samenvatting

Dit is het vierde rapport in een serie van vijf van de 'monitor HH(T)'. Deze monitor inventariseert periodiek hoe ver gemeenten zijn met het implementeren van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) en in hoeverre de HHT resulteert in werkgelegenheid. De monitor HH(T) bestaat uit een quick scan en vier kwartaalmetingen.

Dit rapport beschrijft de resultaten van de derde kwartaalmeting. Centraal stond hoeveel hulp en ondersteuning er tot nu toe uit de HHT is afgenomen, wat de ontwikkeling hierin is sinds de vorige meting en wat de verwachtingen zijn voor 2015 en 2016. Daarnaast is aandacht besteed aan hoe gemeenten het HH-beleid invullen. De onderzoeksvragen zijn uitgewerkt in een gestructureerde vragenlijst, welke van 12 tot en met 14 oktober 2015 telefonisch is afgenomen met gemeenten en aanbieders van huishoudelijk hulp. Het niveau van gegevensverzameling betrof bij de gemeenten de eigen gemeente en bij de aanbieder het eigen werkgebied binnen een bepaalde gemeente. Tijdens deze meting zijn er over 101 gemeenten vragenlijsten ingevuld door gemeenten, en over 72 gemeenten door aanbieders.

Bijna alle gemeenten in de resultaten van dit onderzoek hebben de HHT-gelden nu beschikbaar voor cliënten. Hierin is goede vooruitgang geboekt sinds de vorige meting. In ongeveer een kwart van de gemeenten is de HHT sinds januari al volledig operationeel en gemiddeld genomen is de HHT nu zes maanden volledig operationeel.

In bijna alle gemeenten is het informeren van cliënten en mantelzorgers over de HHT een aangelegenheid van zowel de gemeente als de aanbieder. De eigen website is hierbij een belangrijk medium, net als folders en de keukentafelgesprekken.

Net als tijdens de vorige meting, blijkt dat de aanbieders vaker **cijfers beschikbaar** hebben over de bereikte effecten door de inzet van de HHT dan de gemeenten. Gemeenten en aanbieders is gevraagd naar de verleende HHT, zowel in termen van aantal cliënten en/of mantelzorgers als het aantal uren dat is afgenomen. Aanbieders is daarnaast ook gevraagd naar arbeidsmarkresultaten. Bij alle effectmaten is zowel naar de huidige stand van zaken gevraagd, als naar wat men verwacht dat de situatie zal zijn aan het eind van 2015.

Tot en met september is er volgens de **gemeenten** die cijfers hebben aangeleverd per gemeente aan gemiddeld 106 cliënten en/of mantelzorgers **hulp en ondersteuning verleend vanuit de HHT**. De verwachting is dat dit aan het eind van 2015 is opgelopen tot 181. Er is tot en met september gemiddeld per gemeente 5.445 uren hulp en ondersteuning verleend, wat neer komt op gemiddeld 880 uur per maand. Aan het eind van 2015 is het totaal aantal uren verleende hulp en ondersteuning volgens de gemeenten opgelopen tot 9.139 uren per gemeente, met een gemiddelde van 1.260 uur per maand. Er is een **positieve ontwikkeling** te zien in het aantal cliënten/mantelzorgers en het aantal uren hulp en ondersteuning ten opzichte van de vorige meting. Het gemiddeld aantal cliënten/mantelzorgers per gemeente aan wie hulp en ondersteuning verleend is vanuit de HHT is gestegen van 94 naar 106. Het aantal gemiddeld aantal uren per gemeente is ten opzichte van de vorige meting zelfs gestegen van 1.926 uur naar 9.139 uur.

In dit onderzoek is tevens aan gemeenten gevraagd hoeveel van de aangevraagde HHT is **toegekend** en vervolgens is **omgezet in dienstverlening**: gemiddeld wordt 87% van de aanvragen toegekend en wordt 76% van de toegekende HHT ook omgezet in verleende hulp en ondersteuning.

Tot en met september is er volgens de **aanbieders** per gemeente aan gemiddeld 61 cliënten en/of mantelzorgers **hulp en ondersteuning verleend vanuit de HHT**. De verwachting is dat dit aan het eind van 2015 is opgelopen tot 68. Er is gemiddeld per gemeente 1.803 uren hulp en ondersteuning verleend, wat neer komt op gemiddeld 252 uur per maand. Aan het eind van 2015 is het totaal aantal uren verleende hulp en ondersteuning volgens de aanbieders opgelopen tot 2.340 uren, met een gemiddelde van 253 uur per maand. Dat deze aantallen veel lager liggen

dan bij de gemeenten, komt doordat de aanbieders alleen voor hun eigen werkgebied binnen de gemeenten een uitspraak hebben gedaan en de gemeenten over de gehele gemeente. Opvallend is wel dat de stijging richting het eind van 2015 ten opzichte van nu, door de aanbieders verhoudingsgewijs lager wordt ingeschat dan door de gemeenten.

Op dit moment hebben de aanbieders in de gemeenten in dit onderzoek gemiddeld **11 werknemers in dienst door de HHT-gelden**. Aan het eind van 2015 verwachten zij dat dit er 12 zullen zijn. Ook hier is een positieve ontwikkeling te zien ten opzichte van de vorige meting: het aantal werknemers is toegenomen met gemiddeld 4,8 werknemers per aanbieder per gemeente. De verwachting voor eind 2015 is ook toegenomen, namelijk met 2,6 werknemers per aanbieder per gemeente.

Hoewel het gebruik van de HHT een positieve ontwikkeling laat zien, wordt tegelijkertijd steeds duidelijker dat de **inschatting in het ingediende HHT-plan doorgaans niet gehaald** gaat worden. De meeste gemeenten geven aan te verwachten dat niet het volledige HHT-budget van 2015 ook in 2015 benut zal worden. Voor 2016 verwacht ook de helft van de gemeenten niet het volledige budget te besteden. De **oorzaak** lijkt vooral te zijn dat er minder mensen voor de HHT in aanmerking komen dan verwacht en dat minder mensen er gebruik van maken dan vooraf was ingeschat. Voor het budget van 2016 is een andere oorzaak dat het overblijvende budget van 2015 wordt overgeheveld naar 2016. Zowel gemeenten als aanbieders hebben veel acties benoemd die zij in hebben gezet of in gaan zetten om toch zo veel mogelijk van de HHT-gelden bij de cliënten en mantelzorgers te krijgen. Promotie en informatie richting cliënten en mantelzorgers wordt hierbij veruit het meest ingezet, maar ook het verruimen van de regeling is herhaaldelijk genoemd. Een andere oorzaak, die ook al in het vorige rapport is genoemd, is dat de gemeenten nu gemiddeld 'pas' zes maanden operationeel zijn, terwijl in het ingediende HHT-plan waarschijnlijk met een heel jaar operationeel is gerekend.

Het dient met een slag om de arm geïnterpreteerd worden, maar doorrekening laat zien dat het op basis van dit onderzoek momenteel de verwachting is dat er in 2015 **voor 5.900 – 11.000 werknemers in Nederland** werkgelegenheid gecreëerd wordt. Dit is lager dan bij de vorige meting. Dat komt doordat er nu op basis van het aantal verleende uren is gerekend in plaats van op basis van het aantal aangevraagde uren. Dit onderzoek laat namelijk zien dat niet alle toegekende uren ook daadwerkelijk worden omgezet in dienstverlening.

Alle gemeenten in dit onderzoek bieden huishoudelijke hulp aan via maatwerkvoorzieningen. Daarnaast is aan gemeenten gevraagd of zij naast de algemene voorziening met HHT ook nog een andere **algemene voorziening** aanbieden. Dit geldt voor een kwart van de gemeenten. In de algemene voorziening zonder HHT wordt voornamelijk de eenvoudige HH en HH met andere ondersteuning in het huishouden aangeboden. In de **maatwerkvoorziening** zit voornamelijk de HH met regie. Bij gemeenten die een maatwerkvoorziening aanbieden én een algemene voorziening naast de HHT, is het percentage cliënten dat er gebruik van maakt voor beide voorzieningen ongeveer gelijk. Het gemiddeld aantal uren hulp en ondersteuning ligt iets hoger in de maatwerkvoorziening. In de maatwerkvoorziening wordt niet veel gebruik gemaakt van **PGB**.

In de algemene voorziening (zonder HHT) kunnen cliënten altijd kiezen voor een medewerker in loondienst bij een aanbieder, in een derde van de gemeenten ook voor een alfahulp en soms ook voor het informele netwerk (bij de HHT is dit niet relevant; daar kan men alleen voor een medewerker in loondienst kiezen). Indien er meer dan 1 type **arbeidsrelatie** wordt aangeboden, heeft de cliënt meestal keuzevrijheid en wordt men meestal geïnformeerd over de keuzemogelijkheden en de consequenties van de keuze. Als de gemeente zowel loondienst als alfahulp aanbiedt, verschilt in de meeste gemeenten de eigen bijdrage die cliënten moeten betalen voor de medewerker in loondienst versus de alfahulp.

Inhoudsopgave

Samenvatting		2
1	Inleiding en methodologie	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Methodologie	6
1.3	Respons	7
1.3.1	Gemeenten	7
1.3.2	Aanbieders	8
1.4	Leeswijzer	9
2	Voortgang en informatievoorziening HHT	10
2.1	Voortgang van de HHT-plannen	10
2.1.1	Implementatiefase HHT-plannen volgens gemeenten	10
2.1.2	Implementatiefase HHT-plannen volgens aanbieders	11
2.1.3	Vergelijking van de voortgang van de HHT-plannen tussen gemeenten en aanbieders	12
2.2	Informatievoorziening HHT	12
3	Effecten van de HHT-plannen	13
3.1	Het aantal cliënten en/of mantelzorgers en aantal verleende uren	13
3.1.1	Aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren volgens gemeenten	13
3.1.2	Aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren volgens aanbieders	14
3.1.3	Vergelijking van wel/niet cijfers over aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren tussen gemeenten en aanbieders	15
3.2	Verschil tussen het aantal aanvragen, de toekenningen en de daadwerkelijk verleende HHT	16
3.3	Arbeidsmarkresultaten	16
3.4	Besteding budgetten	17
3.4.1	Besteding budgetten volgens gemeenten	17
3.4.2	Besteding budgetten volgens aanbieders	19
3.4.3	Vergelijking van de besteding budgetten volgens gemeenten en aanbieders	19
3.5	Extrapoleren van de resultaten naar landelijk beeld	20
4	HH-Beleid	21
4.1	Algemeen overzicht van de inrichting van het HH-beleid in de gemeenten	21
4.2	Maatwerkvoorzieningen versus algemene voorzieningen	22
4.3	Huishoudelijke hulp via maatwerkvoorzieningen	24
4.4	Huishoudelijke hulp via algemene voorzieningen	25

1 Inleiding en methodologie

1.1 Inleiding

Dit is het vierde rapport in een serie van vijf van de 'monitor HH(T)'. Deze monitor inventariseert periodiek hoe ver gemeenten zijn met het implementeren van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) en of de HHT resulteert in werkgelegenheid. Tevens verschaft de monitor inzicht in hoe gemeenten invulling geven aan de huishoudelijke hulp in brede zin en welke ontwikkelingen daarin hebben plaatsgevonden door de recente overheidsmaatregelen.

Het kabinet heeft op 7 juli 2014 in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd om in zowel 2015 als in 2016 €75 miljoen per jaar extra beschikbaar te stellen voor een huishoudelijke hulp toelage (HHT). Op initiatief van de Tweede Kamer is met de motie Slob het bedrag voor 2015 met €40 miljoen verhoogd tot €115 miljoen¹. Het doel van de HHT is om reguliere banen in loondienst bij thuiszorginstellingen langer te behouden. Ook beoogt het kabinet op deze wijze alfahulpconstructies af te wenden. Het grootste deel van de gemeenten in Nederland heeft op basis van een ingediend plan HHT-gelden beschikbaar gekregen. Om het gebruik van de gelden te monitoren, is in opdracht van het ministerie van VWS deze monitor gestart.

De monitor HH(T) bestaat uit een quick scan en vier kwartaalmetingen. De quick scan, de eerste kwartaalmeting en de tweede kwartaalmeting hebben reeds plaats gevonden (in februari, maart en juni respectievelijk). De focus van de quick scan was om inzicht te krijgen in de voortgang van de implementatie van de HHT-plannen. Hierbij zijn zowel gemeenten als de aanbieders waar de gemeenten mee samenwerken, middels telefonische interviews bevestigd. Bij de eerste kwartaalmeting is er ook gevraagd naar hoe de HHT vorm heeft gekregen en welke afspraken er gemaakt zijn tussen gemeenten en aanbieders. Daarnaast is er bij de eerste kwartaalmeting veel aandacht besteed aan hoe de gemeenten hun HH-beleid hebben ingericht. Daarbij ging het zowel om processen en verantwoordelijkheden, als de inhoudelijke inrichting. Tijdens de tweede kwartaalmeting stond de vooruitgang sinds de eerste kwartaalmeting centraal, zowel wat betreft de invoering van de HHT als het aantal cliënten en mantelzorgers dat er gebruik van maakt. Daarnaast is er gevraagd naar wat er nodig is om van de HHT een succes te maken. De resultaten van de vorige metingen zijn te downloaden via de website van de rijksoverheid^{2,3,4,5}.

Het rapport dat nu voor u ligt, beschrijft de resultaten van de derde kwartaalmeting. De meetperiode vond plaats van 12 tot en met 14 oktober 2015. Centraal stond de ontwikkeling in het gebruik van de HHT sinds de tweede kwartaalmeting en de potentie voor de rest van 2015.

De kernvragen van de derde kwartaalmeting zijn als volgt.

- 1) In welke fase bevindt zich de implementatie van de HHT-plannen en welke vooruitgang is hierin te zien sinds de vorige meting?
- 2) Hoe worden burgers geïnformeerd over de mogelijkheden van de HHT?
- 3) Hoe veel hulp en ondersteuning is er tot nu toe uit de HHT afgenomen, wat is de ontwikkeling hierin sinds de vorige meting en wat zijn de verwachtingen voor 2015 en 2016?
- 4) In welke mate worden de HHT-budgetten voor 2015 en 2016 benut en welke acties worden hiertoe ondernomen?
- 5) Hoe wordt het HH-beleid ingevuld in termen van algemene versus maatwerkvoorzieningen, vormen van hulp bij het huishouden, gebruik van PGB en typen arbeidsrelaties? Zijn hierin verschuivingen geweest t.o.v. 2015 en worden er verschuivingen verwacht richting 2016?

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 34000 nr. 19.

² Kamerbrief over het bericht dat het aantal banen dat behouden blijft met de inzet van de Huishoudelijk Hulp toelage beperkt zou zijn; Kamerbrief 11-02-2015

³ Quick-scan Huishoudelijk Hulp toelage; Rapport 11-02-2015

⁴ Monitor HH(T) 1^e kwartaalmeting; Rapport 30-03-2015

⁵ Monitor HH(T) 2^e kwartaalmeting; Rapport 17-08-2015

1.2 Methodologie

Onderzoekspopulatie

Alle gemeenten en aanbieders die aan de vorige meting (de tweede kwartaalmeting) hebben deelgenomen, vormden de onderzoekspopulatie van deze meting. De aanbieders hebben, net als tijdens de vorige meting, vragenlijsten ingevuld over (meestal) twee gemeenten in hun werkgebied. Dit betrof de zelfde gemeenten als tijdens de vorige meting, zodat zowel voor de resultaten van de gemeenten als de aanbieders een vergelijking met de vorige meting mogelijk was.

Figuur 1.1 laat zien dat de gemeente de vragenlijst voor de eigen gemeente heeft ingevuld en de aanbieder voor het eigen werkgebied binnen de gemeente. Binnen de gemeente zijn meestal meerdere aanbieders actief. Hierdoor hebben de gemeente en de aanbieder een deels overlappende, maar niet exact dezelfde populatie van burgers over wie de resultaten gaan.

Figuur 1.1 Gemeenten en aanbieders in de onderzoekspopulatie

Telefonische interviews

Alle metingen van de monitor HH(T) worden uitgevoerd middels telefonische interviews, zo ook deze. De kernvragen genoemd in paragraaf 1.1 zijn uitgewerkt in een gestructureerde vragenlijst, welke van 12 tot en met 14 oktober 2015 telefonisch is afgenomen met de contactpersonen voor de HHT binnen de gemeenten en aanbieders. Bij de gemeenten was de contactpersoon meestal een beleidsmedewerker of beleidsadviseur Wmo. De geïnterviewde persoon bij de aanbieders was meestal de directeur, manager extramurale zorg, regiomanager, of accountmanager. Er is met zoveel mogelijk gemeenten en aanbieders een belafsprake gemaakt voor de interviewperiode. Voorafgaand aan het interview hebben zij ter voorbereiding de vragenlijst ontvangen.

Analyses

De resultaten in deze rapportage hebben betrekking op de gemeenten en aanbieders waar een interview mee is afgenomen. Er is, in verband met representativiteit, niet standaard een extrapolatie gemaakt van de resultaten naar landelijk niveau. Hier dient rekening mee gehouden te worden bij het lezen van deze rapportage, met name waar het gaat over verleende hulp en ondersteuning vanuit de HHT en werkgelegenheid. In paragraaf 3.5 is er met behulp van enkele kernresultaten wel getracht een extrapolatie uit te voeren. Deze resultaten zijn een inschatting en geenszins een uitspraak over feiten.

Drie onderzoekspopulaties

Bij het uitvoeren van de analyses is een onderscheid gemaakt tussen drie onderzoekspopulaties. De rapportage geeft de resultaten weer per onderzoekspopulatie:

- 1) gemeenten: de antwoorden die door de gemeenten gegeven zijn.
- 2) aanbieders: de antwoorden die door de aanbieders gegeven zijn.
- 3) vergelijking van gemeenten en aanbieders: de resultaten waarbij er door de gemeente een vragenlijst is ingevuld en er door een aanbieder over dezelfde gemeente ook een vragenlijst is ingevuld. Voor de aantallen uren en cliënten/mantelzorgers bij de vragen over de effecten van de HHT zijn geen vergelijkende analyses uitgevoerd. Deze aantallen zijn namelijk niet te vergelijken

tussen aanbieders en gemeenten door een verschil in definitie van de onderliggende populatie (zie ook figuur 1.1).

Samenwerkingsverbanden

Een aantal gemeenten heeft gezamenlijk één plan voor de HHT ingediend en daarmee een vergelijkbare werkwijze voor het inzetten van de HHT-gelden. Wanneer de geïnterviewde gemeente op de hoogte was van de stand van zaken bij de andere gemeente(n) in het samenwerkingsverband en deze goed vergelijkbaar was, zijn de antwoorden meegenomen voor alle gemeenten in het samenwerkingsverband. Hierdoor was het totaal aantal gemeenten in de resultaten hoger dan het aantal gesproken gemeenten. Deze werkwijze is vergelijkbaar met de werkwijze van de eerdere metingen.

Bij verschillende vragen is aan de gemeenten gevraagd om aantallen op te geven. Hierbij kon men dit opgeven voor de gemeente zelf, voor het totaal van het samenwerkingsverband, of voor beide. Totalen voor het samenwerkingsverband zijn naar rato van inwonersaantal van de gemeente verdeeld over alle gemeenten van het samenwerkingsverband.

Van aantal FTE naar aantal werknemers

Één van de effectmaten van de HHT is het aantal banen werkgelegenheid door inzet van de HHT-gelden. Sommige gemeenten en aanbieders gaven dit op in aantal FTE. Dit is omgerekend naar aantal werknemers door aan te nemen dat een werknemer in de hulp bij het huishouden gemiddeld een arbeidsovereenkomst voor 12 uur⁶ in de week heeft. Na omrekening is het aantal achter de komma afgerond naar boven.

Relatie tussen de gegeven antwoorden en populatiekenmerken

Voor alle gegevens die in dit rapport genoemd zijn en waar dit relevant is, hebben vergelijkende analyses plaatsgevonden op de relatie tussen het betreffende gegeven en 1) het inwonersaantal van de gemeente, 2) de geografische regio van de gemeente en bij de aanbieders ook 3) het aantal regio's waarin de aanbieder actief is. Tenzij anders vermeld, lieten deze analyses geen statistisch significant verband zien of was de cel vulling te klein om een statistische toets uit te kunnen voeren.

1.3 Respons

1.3.1 Gemeenten

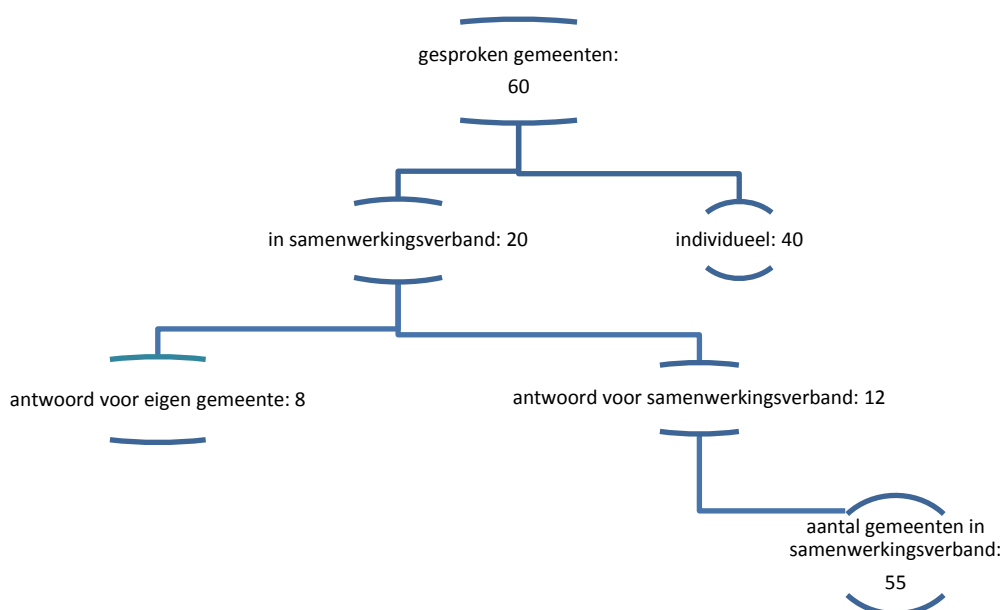
In totaal zijn er 60 gemeenten gesproken. Van deze gemeenten hebben er 20 het HHT-plan in een samenwerkingsverband ingediend. Hiervan konden 12 gemeenten voor het gehele samenwerkingsverband antwoorden. Zij hebben samen voor 55 gemeenten geantwoord. In totaal heeft 63 gemeenten, 61% van het totaal aantal gemeenten binnen deze steekproef, de HHT-plannen in een samenwerkingsverband aangevraagd. Dit is lager dan in heel Nederland, waar dit voor 76% van de gemeenten zo is. Zie voor een schematische weergave van de respons van de gemeenten figuur 1.2.

Bij deze meting gaven 2 gemeenten aan dat zij de HHT-gelden niet verder gaan inzetten. Deze gemeenten zijn niet meegenomen in de analyses. De analyses in deze rapportage hebben betrekking op de 101 gemeenten die de HHT nog steeds inzetten of van plan zijn in te zetten.

Van de 101 gemeenten in deze rapportage, hebben er 54 deelgenomen aan alle vier de metingen van dit onderzoek (quick scan, eerste kwartaalmeting, tweede kwartaalmeting, derde kwartaalmeting). 44 gemeenten hebben (naast de huidige meting) deelgenomen aan de eerste en tweede kwartaalmeting. Voor twee gemeenten was de tweede kwartaalmeting de eerste deelname. Ten slotte is er één gemeente die aan quick scan heeft deelgenomen, maar niet aan de kwartaalmetingen. Dit komt doordat het een samenwerkingsverband betreft en de gesproken gemeente destijds niet voor die betreffende gemeente kon antwoorden en nu wel.

⁶ Kamerbrief over stand van zaken huishoudelijke hulp toelage (HHT) in de zorg; Kamerbrief 11-12-2014

Figuur 1.2 Schematische weergave gemeenten in de resultaten

In totaal hebben alle gemeenten in deze rapportage samen 5,9 miljoen inwoners (tabel 1.1). Dit komt overeen met 35% van het totaal aantal inwoners in Nederland. De meeste gemeenten liggen, net als bij de vorige meting, in het zuiden of westen van Nederland. In termen van inwoners dekken deze regio's 75% van de gemeenten in de analyses (tabel 1.2).

Tabel 1.1 Inwoners van de gemeenten waarvoor door gemeenten een vragenlijst is ingevuld

Inwoners	Aantal gemeenten	Minimum	Maximum	Gemiddeld	Totaal
Aantal inwoners	101	7.479	618.357	48.437	5.902.156

Tabel 1.2 Regionale verdeling gemeenten waarvoor door gemeenten een vragenlijst is ingevuld

Regio	Aantal gemeenten	Aantal inwoners	Percentage inwoners van totaal aantal in analyses	Percentage gemeenten in de regio in resultaten van totaal aantal gemeenten in de regio
Noord	18 (18)%	706.123	12%	18%
Oost	5 (5%)	411.480	7%	10%
Zuid	44 (44%)	2.024.114	34%	31%
West	25 (25%)	2.401.621	41%	40%
Midden	9 (9%)	358.818	6%	16%
Totaal	101	5.902.156	100%	

1.3.2 Aanbieders

Er is met 30 verschillende aanbieders een interview gehouden. Zij hebben in totaal 72 vragenlijsten over 65 unieke gemeenten ingevuld. Over 7 gemeenten hebben 2 aanbieders een vragenlijst ingevuld. Gezamenlijk hebben de 72 gemeenten ruim 4,3 miljoen inwoners (tabel 1.3), wat overeenkomt met 26% van alle inwoners in Nederland. Hiermee ligt de dekkingsgraad van de resultaten van de aanbieders lager dan die van de gemeenten (35%). Van de 30 gesproken aanbieders, zijn er 27 (90%) actief in één regio in Nederland en 3 (10%) in 2 of 3 regio's.

Tabel 1.3 Inwoners van de gemeenten waarvoor door aanbieders een vragenlijst is ingevuld

Inwoners	Aantal gemeenten	Minimum	Maximum	Gemiddeld	Totaal
Aantal inwoners	72	10.702	618.357	60.509	4.356.616

In de resultaten van de aanbieders, hebben 50 gemeenten (69%) de HHT-plannen in samenwerkingsverband aangevraagd.

Tabel 1.4 laat zien hoe de gemeenten in de resultaten van de aanbieders verdeeld zijn over Nederland. Iets minder dan de helft van de gemeenten (46%) ligt in de regio zuid. Deze verdeling komt redelijk overeen met de verdeling van de vragenlijsten van de gemeenten; ook daar heeft regio zuid het grootste en regio oost het kleinste aandeel.

Tabel 1.4 Regionale verdeling gemeenten waarvoor door aanbieders een vragenlijst is ingevuld

Regio	Aantal	Percentage
Noord	8	11%
Oost	5	7%
Zuid	33	46%
West	18	25%
Midden	8	11%
Totaal	72	100%

Waar de gemeenten en aanbieders over dezelfde gemeenten hebben geantwoord, zijn deze aan elkaar gekoppeld. Op deze manier zijn de antwoorden over 49 gemeenten naast elkaar gezet.

1.4 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 worden de resultaten van de vragenlijsten beschreven. Hoofdstuk 2 beschrijft de voortgang in de implementatie en de mate van informatievoorziening over de HHT. Hoofdstuk 3 beschrijft de effecten van de HHT-plannen, in termen van aantallen cliënten/mantelzorgers, verleende uren HHT en werkgelegenheid. Hoofdstuk 4 beschrijft de inrichting van het HH-beleid. Daarbij komt ook de verdeling van de inzet van huishoudelijke hulpen in dienst bij een zorgaanbieder, in dienst bij de cliënt (alfahulpen) en inzet uit het informele netwerk aan bod.

In de hoofdstukken 2 en 3 worden eerst de resultaten van de gemeenten beschreven. Indien van toepassing worden daarna de resultaten van de aanbieders beschreven en tenslotte wordt een vergelijking tussen beiden gemaakt. Hoofdstuk 4 is uitsluitend gebaseerd op resultaten van gemeenten.

De percentages in de tabellen in deze rapportage tellen niet altijd op tot 100%. Hiervoor zijn 2 mogelijke verklaringen. Ten eerste konden de gemeenten en aanbieders bij sommige vragen meerdere antwoorden geven. In dit geval is er in tabellen aangegeven hoeveel procent van de gemeenten/aanbieders het betreffende antwoord van toepassing achtten ten opzichte van het aantal gemeenten/aanbieders die dit antwoord hadden kunnen kiezen. Wanneer dit het geval is, wordt dit bij de tabel aangegeven door middel van een sterretje (*). Daarnaast tellen de percentages soms op tot 99% of 101% door afronding van de percentages.

Het aantal gemeenten/aanbieders dat in de tabellen genoemd wordt, is in een aantal tabellen lager dan het aantal voor wie de vraag relevant was. In dat geval is de vraag door een aantal gemeenten/aanbieders niet beantwoord.

2 Voortgang en informatievoorziening HHT

2.1 Voortgang van de HHT-plannen

Deze paragraaf beschrijft de voortgang van de implementatie van de HHT-plannen. Zowel aan gemeenten als aanbieders is gevraagd in welke fase de HHT-plannen zich momenteel bevinden. Daarnaast is gevraagd wanneer de plannen operationeel worden of sinds wanneer de HHT-gelden beschikbaar zijn.

2.1.1 Implementatiefase HHT-plannen volgens gemeenten

In bijna alle gemeenten in de resultaten van dit onderzoek zijn de HHT-gelden inmiddels beschikbaar (n=98, 97%) voor de cliënten/mantelzorgers (tabel 2.1). Er zijn 11 gemeenten die nu in een verdere fase zijn dan tijdens de eerste kwartaalmeting (tabel 2.2). De gemeente die tijdens het interview deel operationeel was, gaf aan te verwachten in november van dit jaar volledig operationeel te zijn.

Tabel 2.1 Fase waarin de uitvoering van de HHT-plannen zich bevindt; gemeenten

Fase uitvoering HHT	Aantal	Percentage
Op papier uitwerken van de plannen	2	2%
Plannen liggen klaar	0	0%
Plannen zijn goedgekeurd	0	0%
Deels geïmplementeerd	1	1%
Volledig geïmplementeerd	98	97%
Totaal	101%	100%

Tabel 2.2 Mate van vooruitgang in de implementatie t.o.v. de eerste kwartaalmeting; gemeenten

Mate van vooruitgang t.o.v. 1 ^e kwartaalmeting	Aantal	Percentage
Gemeente is nu verder	11	11%
Gemeente was en is volledig geïmplementeerd	87	87%
Gemeente is in de zelfde fase (niet geïmplementeerd)	2	2%
Totaal	100	100%

Aan de gemeenten waar de HHT volledig operationeel was, is gevraagd sinds welke maand van dit jaar zij dat zijn. De tabel hieronder (tabel 2.3) laat hun antwoorden zien. In ongeveer een kwart van de gemeenten (n=25, 26%) is de HHT sinds januari volledig operationeel. In de meeste andere gemeenten is dit sinds de periode maart – april – mei. Gemiddeld genomen is de HHT nu zes maanden volledig operationeel.

Tabel 2.3 Maand waarin de toelage beschikbaar kwam; gemeenten

Maand operationeel	Aantal	Percentage
Januari	25	26%
Februari	6	6%
Maart	10	10%
April	15	15%
Mei	21	21%
Juni	3	3%
Juli	13	13%
Augustus	1	1%
September	4	4%
Totaal	98	99%

2.1.2 Implementatiefase HHT-plannen volgens aanbieders

Volgens de aanbieders zijn de HHT-plannen in bijna alle gemeenten (n=71, 99%) geïmplementeerd (tabel 2.4). Er is één gemeente die de plannen deels heeft geïmplementeerd. De aanbieder verwacht dat in deze gemeente de toelage eind oktober beschikbaar komt. Van de 71 gemeenten waar de HHT operationeel is, was dit bij 55 bij de vorige meting ook al het geval en bij 14 nog niet (tabel 2.5). In deze 14 gemeenten is de toelage de afgelopen drie maanden beschikbaar gekomen.

Tabel 2.4 Fase waarin de uitvoering van de HHT-plannen zich bevindt; aanbieders

Fase uitvoering HHT	Aantal	Percentage
Op papier uitwerken van de plannen	0	0%
Plannen liggen klaar	0	0%
Plannen zijn goedgekeurd	0	0%
Deels geïmplementeerd	1	1,4%
Volledig geïmplementeerd	71	98,6%
Totaal	72	100%

Tabel 2.5 Mate van vooruitgang in de implementatie t.o.v. de eerste kwartaalmeting; aanbieders

Mate van vooruitgang t.o.v. 1 ^e kwartaalmeting	Aantal	Percentage
Gemeente is nu verder	14	19,4%
Gemeente was en is volledig geïmplementeerd	55	76,4%
Voor deze gemeenten heeft de aanbieder de vorige meting geen vragen beantwoord	3	4,2%
Totaal	72	100%

De aanbieders hebben over alle gemeenten waar de HHT operationeel is, aangegeven vanaf welke maand de toelage beschikbaar was voor de gebruikers (tabel 2.6). Bij ruim 90% van de gemeenten was de toelage al in de eerste helft van dit jaar beschikbaar. Deze antwoorden komen echter niet overeen met wat zij bij de tweede kwartaalmeting hebben gezegd; in een groot deel van de gemeenten was de HHT toen nog niet operationeel. Gemiddeld genomen is de HHT in de gemeenten nu zes maanden volledig operationeel.

Tabel 2.6 Maand waarin de toelage beschikbaar kwam; aanbieders

Maand operationeel	Aantal	Percentage
Januari	10	14%
Februari	4	6%
Maart	6	9%
April	23	32%
Mei	13	18%
Juni	8	11%
Juli	3	4%
Augustus	1	1%
September	2	3%
Oktober	1	1%
Totaal	71	99%

2.1.3 Vergelijking van de voortgang van de HHT-plannen tussen gemeenten en aanbieders

In 48 van de 49 gemeenten waarvoor er zowel door aanbieders als gemeenten een vragenlijst is ingevuld, geven beiden aan dat de HHT in de gemeente volledig geïmplementeerd is. De HHT is in de andere gemeente volgens beiden deels geïmplementeerd. Over de implementatiefase zijn gemeenten en aanbieders het dus altijd eens.

Dit geldt niet voor de maand waarin de HHT operationeel is geworden. Voor 22 gemeenten (46%) werd dezelfde maand opgegeven, maar voor 18 gemeenten (38%) gaf de aanbieder een latere maand aan en voor 8 gemeenten (17%) gaf de gemeente een latere maand aan. Het verschil tussen wanneer de HHT operationeel is volgens de gemeente en volgens de aanbieder, is meestal 1-3 maanden en loopt op tot 5 maanden.

2.2 Informatievoorziening HHT

De informatievoorziening richting de gebruikers van de HHT-gelden is een belangrijke methode om er voor te zorgen dat de HHT-gelden ook daadwerkelijk besteed worden aan extra hulp aan ondersteuning in het huishouden. In dat kader is er aan de gemeenten gevraagd welke vormen van informatievoorziening in worden gezet, en of zij dit doen en/of de aanbieders. Er zijn 7 gemeenten die aan hebben gegeven dat de informatievoorziening enkel bij hen zelf ligt. 2 gemeenten hebben dit volledig uitbesteed aan de aanbieder(s). In de overige 92 gemeenten verstrekken zowel de gemeente als de aanbieder informatie over de HHT aan de cliënten en/of mantelzorgers. Wie hierbij welke vormen van informatievoorziening inzet, staat vermeld in tabel 2.7. Voorbeelden van antwoorden die gegeven zijn bij 'anders' zijn social media, inloopavonden, radiocommercial, seniorenbeurs, sociaal wijkteam, 65+ magazine, WMO-krant.

Tabel 2.7 Methoden van informatievoorziening door gemeenten en aanbieders

Informatievoorziening*	Aantal	Percentage
Door gemeente	99	98%
Vermelden in algemene huis-aan-huis bladen	71	
HHT-folder	25	
Informatie op de website van de gemeente	76	
Gerichte informatie aan burgers die onder de doelgroep vallen	40	
Keukentafelgesprekken	76	
Bij het gemeente loket	55	
Anders	9	
Door aanbieder	94	93%
Vermelden in algemene huis-aan-huis bladen	10	
HHT-folder	29	
Informatie op de website van de aanbieder	43	
Gerichte informatie aan burgers die onder de doelgroep vallen	64	
Anders	25	

* meerdere antwoorden mogelijk

3 Effecten van de HHT-plannen

3.1 Het aantal cliënten en/of mantelzorgers en aantal verleende uren

Net zoals bij de vorige meting, is ook nu aan gemeenten en aanbieders gevraagd of zij inzicht hebben in de verleende HHT tot nu toe. Hierbij gaat het om het aantal personen dat hulp en ondersteuning uit de HHT heeft ontvangen en het aantal uren dat hiermee gemoeid is. Deze vragen waren alleen van toepassing voor de gemeenten waar de HHT volledig operationeel was. Bij de cijfers in deze paragraaf moet worden opgemerkt dat de aantallen over enerzijds cliënten/mantelzorgers en anderzijds het aantal uren, deels door verschillende gemeenten zijn aangeleverd (de n is niet overal hetzelfde) en daarom niet aan elkaar te relateren zijn. Daarnaast is het voor de interpretatie van de resultaten belangrijk om te realiseren dat deze gebaseerd zijn op de resultaten in dit onderzoek en dus geen compleet beeld vormen voor heel Nederland.

3.1.1 Aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren volgens gemeenten

Zoals eerder beschreven, was de HHT in 3 gemeenten nog niet operationeel ten tijde van het interview. Zij vormen in tabel 3.1 de groep 'niet van toepassing'. Net zoals bij de vorige meting, hadden de gemeenten vaker cijfers over het aantal personen aan wie hulp en ondersteuning is verleend, dan over het aantal uren dat is verleend. Het aantal gemeenten dat geen inzicht heeft in het aantal uren, is deze meting hoger dan de vorige meting (48% versus 35% respectievelijk). Voor het aantal personen ligt dit percentage ongeveer gelijk. De belangrijkste reden waarom men geen cijfers had, was dat men die niet op heeft kunnen halen voor het interview.

Tabel 3.1 Beschikbaarheid cijfers verleende HHT; gemeenten

Beschikbaarheid cijfers verleende HHT	Personen Aantal	Percentage	Uren Aantal	Percentage
Nee	30	30%	48	48%
Ja	68	67%	50	50%
Niet van toepassing	3	3%	3	3%
Totaal	101	100%	101	101%

Tabel 3.2 laat zien dat er tot en met september per gemeente in de resultaten van dit onderzoek aan gemiddeld 106 cliënten en/of mantelzorgers hulp en ondersteuning is verleend vanuit de HHT volgens de 68 gemeenten die deze vraag hebben beantwoord. De verwachting is dat dit aan het eind van 2015 is opgelopen tot 181 (n=84).

Per gemeente is er tot en met september gemiddeld 5.445 uren hulp en ondersteuning verleend (n=50), wat neer komt op gemiddeld 880 uur per maand per gemeente (n=50). Aan het eind van 2015 is het totaal aantal uren verleende hulp en ondersteuning volgens de gemeenten opgelopen tot 9.139 uren per gemeente (n=73), met een gemiddelde van 1.260 uur per maand per gemeente (n=72).

In vergelijking met de vorige meting, is er per gemeente aan meer cliënten/mantelzorgers hulp en ondersteuning verleend: het gemiddelde is gestegen van 94 naar 106 cliënten/mantelzorgers. Het aantal uren is ook flink gestegen: van in totaal 1.926 tijdens de vorige meting naar 5.445 deze meting.

Tabel 3.2 Verleende HHT; gemeenten

Verleende HHT	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Aantal cliënten en/of mantelzorgers tot en met september 2015	68	0	1.163	106
Verwacht aantal cliënten en/of mantelzorgers eind 2015	84	0	2.100	181
Aantal uren tot en met september 2015	50	1,3	9.4874	5.445
Gemiddeld aantal uren per maand sinds operationeel tot en met september 2015	50	0	1.8975	880
Verwacht aantal uren eind 2015	73	0	142.000	9.139
Gemiddeld aantal uren per maand sinds operationeel tot en met eind 2015	72	0	20.286	1.260

De ontwikkeling in het aantal uren verleende HHT kan ook bekeken worden in gemiddelde per maand. Wanneer we kijken naar de gemeenten die zowel tijdens de vorige als deze meting cijfers hebben verleend over het aantal uren verleende HHT tot dan toe, is hierin een ontwikkeling te zien van gemiddeld 1.095 uren per maand. Oftewel, de gemeenten zijn sinds juni gemiddeld per maand 1.095 uren meer HHT gaan verlenen. Hierbij moet worden opgemerkt dat er slechts 16 gemeenten zijn waarvoor deze ontwikkeling in kaart kon worden gebracht.

3.1.2 Aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren volgens aanbieders

De vragen over het aantal cliënten en/of mantelzorgers waaraan HHT verleend is en het aantal verleende uren zijn ook aan de aanbieders gesteld. Zij gaven hierbij cijfers over hun eigen werkgebied in de gemeente en doen dus geen uitspraak over de gemeenten als geheel. De vragen over cijfers waren voor één gemeente niet van toepassing, omdat de cliënten en/of mantelzorgers nog geen aanvragen konden indienen in de betreffende gemeente.

Er zijn iets meer aanbieders die zicht hebben op het aantal cliënten en/of mantelzorgers dat HHT heeft aangevraagd, dan op het aantal uren dat tot nu toe is aangevraagd (tabel 3.3). Er zijn 10 aanbieders die hebben aangegeven niet over recente cijfers te beschikken over het aantal personen waaraan HHT verleend is tot en met september 2015. Daarnaast hadden de aanbieders over 15 gemeenten geen recente cijfers over uren. Een veel genoemde reden hiervoor was dat de gegevens nog niet beschikbaar waren tot en met september 2015. Daarnaast was een paar aanbieders niet in de gelegenheid om de cijfers op te halen voor het interview of hadden zij ze niet in het juiste format beschikbaar.

Tabel 3.3 Beschikbaarheid cijfers verleende HHT; aanbieders

Beschikbaarheid cijfers verleende HHT	Personen		Uren	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Nee	10	14%	15	21%
Ja	61	85%	56	78%
Nog niet van toepassing	1	1%	1	1%
Totaal	72	100%	72	100%

De aanbieders die antwoord hebben gegeven op de vraag hoeveel cliënten/mantelzorgers gebruikt hebben gemaakt van de HHT en hoeveel uren hulp en ondersteuning is verleend, komen op gemiddeld 61 cliënten en/of mantelzorgers per gemeente tot nu toe. De verwachting aan het eind van 2015 is gemiddeld 68. Het aantal verleende uren tot en met september is gemiddeld 1.803 per gemeente. De verwachting is dat het aantal uren aan het eind van 2015 is gestegen tot gemiddeld 2.340 per gemeente (tabel 3.4).

Het gemiddeld aantal verleende uren per maand tot en met september ligt op gemiddeld 252 per gemeente. De verwachting voor aan het eind van 2015 is nagenoeg hetzelfde, namelijk 253. De

inschatting over het eind van het jaar is over meer gemeenten gemaakt dan dat het aantal uren tot en met september en dat zijn naar verhouding iets kleinere gemeenten. Daardoor is ook het ingeschatte uren voor eind 2015 iets lager. Wanneer alleen de gemeenten vergeleken worden waarover beide vragen zijn beantwoord, dan is er wel sprake van een hogere verwachting voor het eind van het jaar dan september 2015 (269 ten opzichte van 252 respectievelijk).

Tabel 3.4 Verleende HHT; aanbieders

Verleende HHT	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Aantal cliënten en/of mantelzorgers tot en met september 2015	61	0	807	61
Aantal cliënten en/of mantelzorgers verleend eind 2015	69	0	850	68
Aantal uren tot en met september 2015	56	0	19.581	1.803
Gemiddeld aantal uren per maand verleend tot en met september 2015	55	0	2797	252
Aantal uren verleend eind 2015	65	0	30.000	2.340
Gemiddeld aantal uren per maand verleend eind 2015	64	0	2.961	253

3.1.3 *Vergelijking van wel/niet cijfers over aantal cliënten en/of mantelzorgers en verleende uren tussen gemeenten en aanbieders*

In deze paragraaf worden de antwoorden van de aanbieders naast de antwoorden van de gemeenten gezet, waar het gaat om antwoorden over dezelfde gemeenten. Hierbij kunnen de antwoorden niet vergeleken worden waar het gaat om de aantallen cliënten die een aanvraag voor HHT hebben ingediend, dan wel het aantal uren dat zij hebben aangevraagd. De aanbieder heeft namelijk alleen een inschatting gemaakt voor het eigen werkgebied binnen de gemeente en niet voor de gemeente als geheel. Antwoorden die wel vergeleken konden worden, betreffen de vragen of men over recente cijfers beschikt over hoeveel *cliënten en/of mantelzorgers* in de gemeente hulp en ondersteuning vanuit de HHT hebben ontvangen tot nu toe en over hoe veel uren hulp en ondersteuning er is verleend. Deze vragen waren alleen van toepassing voor gemeenten waar de HHT op het moment van het interview operationeel was.

Tabel 3.5 Beschikbaarheid cijfers verleende HHT; gemeenten versus aanbieders

Beschikbaarheid cijfers verleende HHT	Personen		Uren	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Gemeenten en aanbieders ja	26	54%	22	46%
Gemeenten nee en aanbieders ja	16	33%	18	38%
Gemeenten ja en aanbieders nee	6	13%	4	8%
Gemeenten en aanbieders nee	0	0%	4	8%
Totaal	48	100%	48	100%

Uit tabel 3.5 blijkt dat in ongeveer de helft van de gemeenten, zowel de gemeente als de aanbieder over cijfers beschikten. In de overige gemeenten was het meestal zo dat de aanbieder wel over cijfers beschikte maar de gemeente niet. In geen van de gemeenten beschikten zowel de aanbieder als de gemeente niet over cijfers betreffende het aantal cliënten/mantelzorgers aan wie tot nu toe hulp en ondersteuning is verleend vanuit de HHT. In 4 gemeenten beschikten beiden niet over cijfers. Men was het daarbij altijd eens over de reden hiervoor: in 2 gemeenten omdat men de cijfers niet op had kunnen halen voor het interview en in 2 gemeenten had men wel cijfers maar die waren niet recent genoeg.

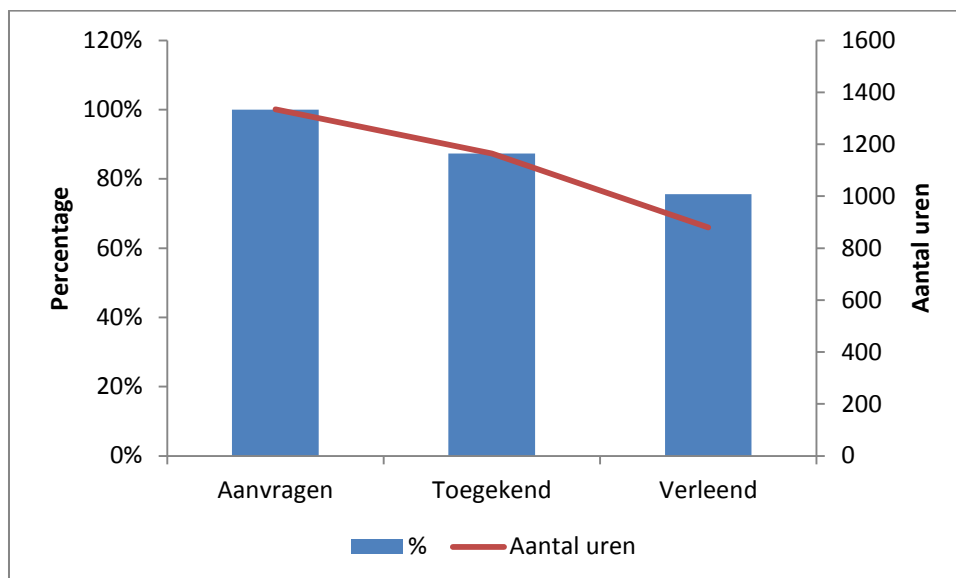
3.2 Verschil tussen het aantal aanvragen, de toekenningen en de daadwerkelijk verleende HHT

In de vorige paragraaf is het aantal afnemers en het aantal verleende uren uit de HHT beschreven. In deze paragraaf staat de vergelijking met het aantal aanvragen centraal. Het is mogelijk dat niet iedere aanvraag wordt gehonoreerd en er zit een bepaalde periode tussen de aanvraag en het ontvangen van de hulp of ondersteuning. Net als in de vorige paragraaf, is hierbij onderscheid gemaakt in het aantal personen en het aantal uren.

Voor zowel de toekenningen als het percentage toekenning dat omgezet wordt in verleende zorg en HHT, lopen de percentages redelijk uiteen. Gemiddeld wordt 87% van de aanvragen toegekend en wordt 76% van de toegekende HHT ook omgezet in verleende hulp en ondersteuning.

Op basis van dit gegeven en de cijfers die eerder in dit rapport vermeld zijn, kan geconstrueerd worden hoe veel uren worden aangevraagd, hoe veel er worden toegekend en hoe veel er worden verleend. Figuur 3.1 toont hiervan de percentages het bijbehorend aantal uren, in gemiddelden per maand per gemeente sinds de gemeente operationeel is.

Figuur 3.1 Aantal uren en percentages aanvragen, toekenningen en verleende HHT

3.3 Arbeidsmarkresultaten

Aan de aanbieders is gevraagd hoeveel werknemers er door de HHT in dienst zijn bij de aanbieder in de betreffende gemeente. De aanbieders konden deze vraag voor 60 gemeenten beantwoorden (tabel 3.6). De meest genoemde reden om de vraag niet te kunnen beantwoorden was dat ze de gegevens niet hadden kunnen ophalen voor het interview. Ook gaf een aantal aanbieders aan dat dit niet wordt gemonitord.

Tabel 3.6 Beschikbaarheid cijfers werkgelegenheid; aanbieders

Beschikbaarheid cijfers werkgelegenheid door HHT	Aantal	Percentage
Nee	11	15%
Ja	60	83%
Nog niet van toepassing	1	1%
Totaal	72	99%

Het aantal werknemers dat op dit moment in dienst is bij de aanbieders als gevolg van de inzet van HHT is per gemeente gemiddeld 10,5, maar varieert aanzienlijk: van 0 tot 114. Naar verwachting neemt de werkgelegenheid verder toe in de loop van dit jaar, tot gemiddeld 11,5 werknemers per gemeente en per aanbieder (tabel 3.7).

Tabel 3.7 Werkgelegenheid door de HHT; aanbieders

Werkgelegenheid door de HHT	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Aantal werknemers op dit moment in dienst	60	0	114	10,5
Aantal werknemers in dienst eind 2015	60	0	119	11,5

Bij de vorige meting is ook gevraagd naar de werkgelegenheid op dat moment en naar een inschatting voor het eind van 2015 (tabel 3.8). Ten opzichte van de vorige meting is het aantal werknemers in dienst bij ruim 85% van de gemeenten toegenomen met gemiddeld 4,8 werknemers per aanbieder per gemeente. De verwachting voor eind 2015 is ook toegenomen maar iets minder hard, met 2,6 werknemers per aanbieder per gemeente. Hierbij zijn er ook gemeenten waarvoor de verwachting naar beneden is bijgesteld.

Tabel 3.8 Vergelijking werkgelegenheid door de HHT vorige meting en nu; aanbieders

Verskil in aantal werknemers	Aantal gemeenten ontwikkeling nu tov vorige meting	Percentage	Aantal gemeenten ontwikkeling verwachting 2015	Percentage
-50 tot -25	2	3%	2	4%
-25 tot 0	6	10%	14	25%
0 tot 25	47	80%	37	65%
25 tot 50	2	3%	3	5%
50 tot 75	1	2%	0	0%
75 tot 100	0	0%	1	2%
100+	1	2%	0	0%
Totaal	59	100%	57	101%

3.4 Besteding budgetten

Zowel aan de aanbieders als aan de gemeenten is gevraagd of zij verwachten dat het gehele HHT-budget voor 2015 ook in 2015 benut zal worden, of dat er budget over zal blijven. Daarnaast is er aan de gemeenten ook gevraagd in welke mate zij verwachten het HHT-budget voor 2016 te gaan besteden.

3.4.1 Besteding budgetten volgens gemeenten

Alle 101 gemeenten in de resultaten hebben de vraag of zij verwachten het volledige HHT-budget voor 2015 ook in 2015 zal worden benut, beantwoord. Hierbij hebben 3 gemeenten (3%) aangegeven dat zij dit niet weten. 10 gemeenten (10%) gaven aan dat inderdaad het volledige HHT-budget van 2015 naar verwachting ook in 2015 wordt besteed. Het overgrote merendeel echter (87%), gaf aan dat zij verwachten niet het gehele budget in 2015 te benutten.

Aan de gemeenten die verwachten niet het gehele budget te besteden, is vervolgens gevraagd welke acties ondernomen zijn of worden om te proberen toch to veel mogelijk van het budget bij de cliënten en mantelzorgers te krijgen. De meeste gemeenten die deze vraag beantwoorden, zetten meerdere acties tegelijkertijd in. De veruit meest genoemde actie is meer communicatie richting cliënten. Tabel 3.9 geeft een overzicht van de genoemde acties.

Tabel 3.9 Acties ter bevordering van benutting HHT-budget 2015; gemeenten

Acties ter benutting HHT-budget 2015*	Aantal
Overleggen met aanbieders over mogelijke acties en onder de aandacht brengen van HHT bij cliënten	5
Meer promotie bij cliënten	23
Afspraken met aanbieders bijstellen	1
Verlagen eigen bijdrage cliënten	6
Duidelijke interne communicatie	1
Maximum aantal af te nemen uren verhogen	3
Af te nemen werkzaamheden uitbreiden	3
Doelgroep verruimen	4
Invullen mantelzorgcompliment	1

* meerdere antwoorden mogelijk

Vervolgens is tevens gevraagd naar een eerste inschatting over de besteding van het budget voor 2016. De groep 'niet van toepassing' in tabel 3.10 zijn de gemeenten die geen budget voor 2016 hebben aangevraagd. De antwoorden waren zeer uiteenlopend, maar samenvattend kan gezegd worden dat 49% van de gemeenten verwacht dat niet het gehele budget van 2016 ook besteed wordt aan de HHT.

Tabel 3.10 Verwachte benutting van het HHT-budget voor 2016; gemeenten

Verwachting benutting HHT-budget 2016	Aantal	Percentage
Zo goed als het gehele budget	27	27%
10%-50% wordt niet besteedt	24	24%
Meer dan 50% wordt niet besteedt	25	25%
Kan ik nog niets over zeggen	25	25%
Totaal	101	101%

Als belangrijkste oorzaak voor het niet volledig besteden van het HHT-budget voor 2016 (n=49) wordt genoemd dat er minder mensen gebruik willen maken van de HHT dan vooraf werd verwacht (n=30, 61%). Andere veel genoemde oorzaken zijn dat er minder mensen in aanmerking komen voor de HHT dan is verwacht en dat er meer budget is door een overschot in 2015 (tabel 3.11).

Tabel 3.11 Oorzaken onvolledige benutting HHT-budget 2015; gemeenten

Oorzaken onvolledige benutting HHT-budget 2016*	Aantal	Percentage
Aantal mensen dat in aanmerking komt voor HHT is kleiner dan verwacht	17	35%
Aantal mensen dat gebruik wil maken van de HHT is kleiner dan verwacht	30	61%
Er is meer budget door een overschot in 2015	15	31%
Anders	12	24%

*meerdere antwoorden mogelijk

3.4.2 Besteding budgetten volgens aanbieders

Ook aan de aanbieders is gevraagd of zij verwachten dat de budgetten van 2015 volledig worden besteed door de gemeenten. Ruim 80% van de aanbieders verwacht dat het budget niet volledig zal worden besteed, nog eens 8% weet het niet (tabel 3.12).

Tabel 3.12 Verwachte benutting van het HHT-budget 2015; aanbieders

Verwachting benutting HHT-budget 2015	Aantal	Percentage
Het volledige HHT-budget van 2015 wordt naar verwachting ook besteed in 2015	8	11%
Aan het eind van 2015 is naar verwachting niet het hele budget besteed	58	81%
Weet ik niet	6	8%
Totaal	72	100%

De aanbieders die verwachten dat het budget niet volledig besteed wordt, is gevraagd welke acties ze ondernemen om te proberen het budget toch geheel besteed te krijgen. De genoemde acties zijn hieronder weergegeven, sommige aanbieders noemden meerdere acties. De meest genoemde acties liggen in de sfeer van promotie en het onder aandacht brengen van de mogelijkheden van cliënten en medewerkers. Daarnaast is de uitbreiding van de doelgroepen een veel genoemde actie en is de eigen bijdrage soms verlaagd. In totaal geven 17 aanbieders aan geen actie te ondernemen en hebben 14 aanbieders de vraag niet beantwoord (tabel 3.13).

Tabel 3.13 Acties ter bevordering van benutting HHT-budget 2015; aanbieders

Acties ter benutting HHT-budget 2015*	Aantal
Cliënten en medewerkers blijven wijzen op de mogelijkheid	20
Uitbreiding doelgroepen	12
Adverteren / promotie	10
Eigen bijdrage verlagen	3
Overig	3
Samenwerking met steunpunt mantelzorg	1

* meerdere antwoorden mogelijk

3.4.3 Vergelijking van de besteding budgetten volgens gemeenten en aanbieders

Voor 29 van de 49 (59%) gekoppelde gemeenten, gaven zowel de aanbieder als de gemeenten aan dat het HHT-budget voor 2015 niet volledig benut zal worden in 2015. Over 7 gemeenten (14%) zei de aanbieder van wel en de gemeenten van niet, en in eveneens 7 gemeenten zei men dit andersom (tabel 3.14).

Tabel 3.14 Mate waarin gemeenten en aanbieders het eens zijn over de benutting van het HHT-budget 2015

Volledige benutting HHT-budget 2015		Gemeenten			
		Ja	Nee	Weet ik niet	
Aanbieders	Ja	Aantal	0	7	0
		Percentage		14%	
Nee	Aantal	7	29	1	
	Percentage	14%	59%	2%	
Weet ik niet	Aantal	0	4	1	
	Percentage		8%	2%	

3.5 Extrapoleren van de resultaten naar landelijk beeld

In de voorafgaande hoofdstukken zijn de resultaten beschreven van gemeenten en aanbieders die mee hebben gedaan aan dit onderzoek. Deze populatie betreft, zoals ook eerder aangegeven, niet alle gemeenten en aanbieders in Nederland. Wat zouden de resultaten zijn als alle gemeenten en aanbieders in heel Nederland hadden geparticipeerd? Wat is dan de verwachting voor de totaal werkgelegenheid middels de HHT in 2015? Daarover doen we in deze paragraaf een voorzichtige uitspraak, door middel van extrapolatie van de resultaten in dit onderzoek naar landelijk niveau.

Hiervoor zijn meerdere methodieken mogelijk, die allen hun eigen kanttekeningen hebben. In deze rapportage wordt grotendeels dezelfde methodiek aangehouden als bij de vorige rapportage. Er is een combinatie van methodieken gebruikt en de resultaten worden gepresenteerd als een bandbreedte van de te verwachten werkgelegenheidseffecten. Bij de verschillende methodieken worden de resultaten in deze rapportage omgerekend naar de verwachting voor heel Nederland. Daarbij wordt er onder andere gewogen naar inwonersaantal en gecorrigeerd voor doorgevoerde tariefswijzigingen. Daardoor wijkt het beeld uit de extrapolatie mogelijk af van het beeld dat uit de antwoorden van dit onderzoeken komt.

Op basis van de extrapolatie wordt op dit moment verwacht dat er door de inzet van de HHT in 2015 voor ongeveer **5.900 – 11.000 werknemers** werkgelegenheid gecreëerd wordt. Dit is lager dan bij de vorige meting. Dat komt doordat we nu op basis van het aantal verleende uren hebben gerekend in plaats van op basis van het aantal aangevraagde uren.

Hieronder wordt uiteengezet welke extrapolatiemethodieken zijn gehanteerd.

Resultaten in dit onderzoek doorrekenen naar landelijk beeld op basis van de uren werkgelegenheid in het ingediende HHT-plan

De gemeenten hebben bij het aanvragen van de HHT een HHT-plan ingediend. Daarin hebben zij onder andere opgenomen hoe veel uren werkgelegenheid zij creëren door de inzet van de HHT-gelden. Deze aantallen, gecombineerd met de verwachtingen die ze tijdens de interviews hebben uitgesproken over het aantal te realiseren uren, vormen een goede basis voor de extrapolatie. We hebben daarvan twee doorrekeningen gemaakt; 1) op basis van het aantal maanden dat de gemeenten in 2015 operationeel zijn en 2) op basis van de oorspronkelijke inschatting van het aantal banen in het HHT-plan.

Resultaten in dit onderzoek doorrekenen naar landelijk beeld op basis van het aantal uren HHT vanaf het moment dat gemeenten operationeel zijn

De tweede methodiek gaat uit van het verwacht aantal uren hulp en ondersteuning dat zij gemiddeld per maand verwachten te verlenen, uitgaande van de inschatting van het totaal aantal uren aan het eind van 2015. Ook hier zijn er 2 berekeningswijzen uitgevoerd; 1) doorberekening van het gemiddelde antwoord per gemeente naar alle gemeenten in Nederland en 2) doorberekening van het gemiddelde antwoord per gemeente naar rato van het percentage inwoners van de gemeenten die hier antwoord hebben gegeven ten opzichte van alle gemeenten in Nederland.

4 HH-Beleid

Net als bij de eerste kwartaalmeting, zijn er tijdens dit onderzoek enkele vragen gesteld over hoe de gemeenten het HH-beleid hebben ingericht. De focus lag hierbij op de verdeling tussen algemene voorzieningen (AV) en maatwerkvoorzieningen (MV), en de verdeling tussen de inzet van alfahulpen enerzijds en werknemers in loondienst bij aanbieders anderzijds.

Dit hoofdstuk begint met een schematische weergave van de inrichting van het HH-beleid in de gemeenten (paragraaf 4.1). Paragraaf 4.2 gaat over de algemene voorziening versus de maatwerkvoorziening. In paragraaf 4.3 wordt ingezoomd op de maatwerkvoorziening. Daarbij is gevraagd naar het aandeel PGB en de verhouding waarin cliënten verschillende typen arbeidsrelaties (een medewerker in dienst bij een aanbieder, alfahulp en/of het informele netwerk) inzetten. Paragraaf 4.4 ten slotte gaat over de algemene voorziening.

De vragen over het HH-beleid zijn alleen gesteld voor de eigen gemeente van de geïnterviewde, niet over de andere gemeenten in het samenwerkingsverband. Er zijn deze meting 60 gemeenten gesproken.

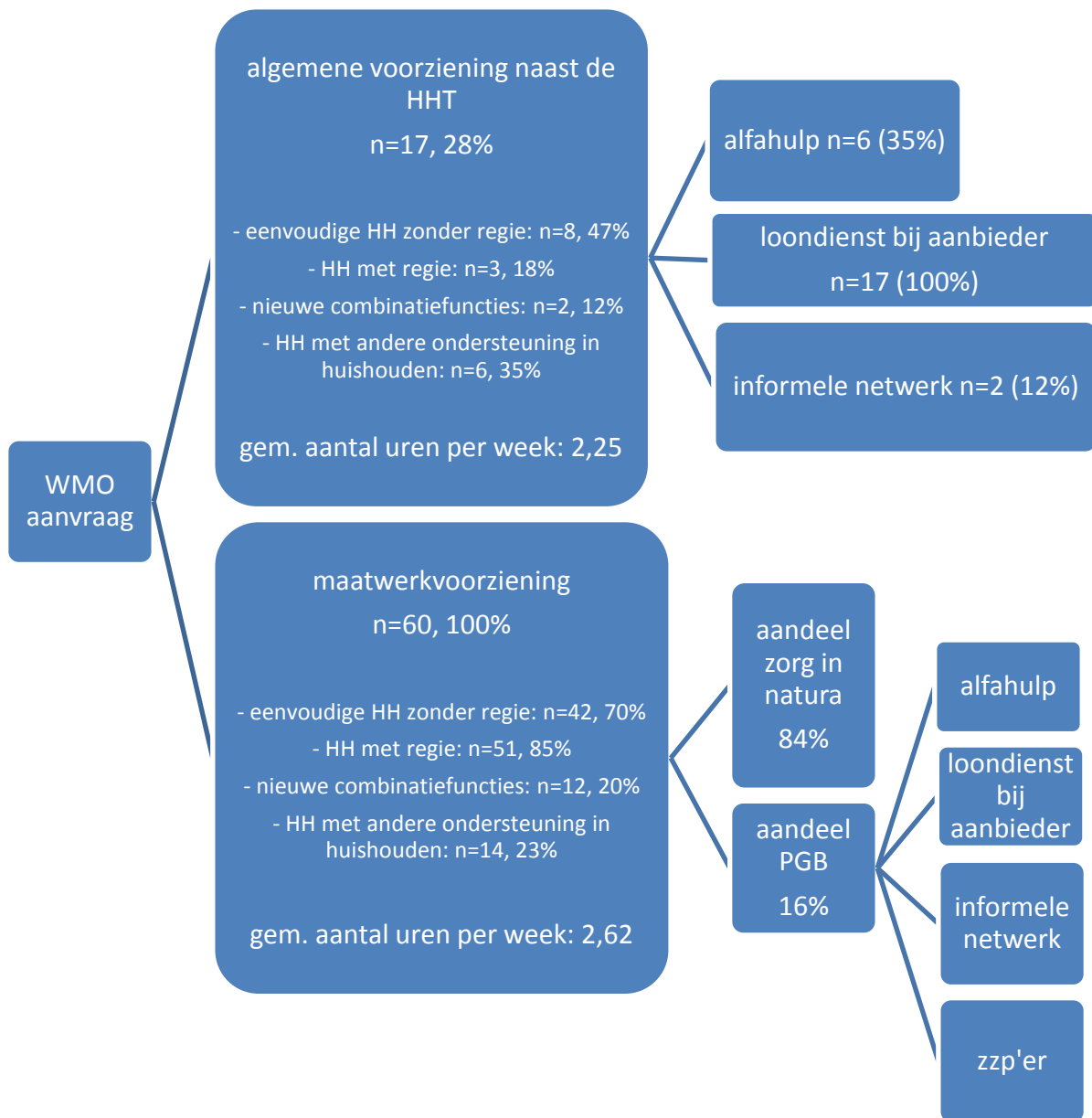
Wanneer we het in dit hoofdstuk hebben over de algemene voorziening, gaat dit soms over alle algemene voorzieningen op het gebied van huishoudelijke hulp binnen een gemeente en soms alleen over algemene voorzieningen anders dan via de HHT. Dat heeft er mee te maken dat sommige vragen over de algemene voorziening alleen relevant zijn in het geval er daarbij geen HHT wordt ingezet, omdat binnen de HHT vanuit de regeling zelf al een aantal zaken vastgelegd zijn. Zo is het binnen de HHT bijvoorbeeld alleen mogelijk om medewerkers in dienst bij een aanbieder in te zetten. Waar het een algemene voorziening zonder HHT betreft, staat dit in de tekst vermeld.

4.1 Algemeen overzicht van de inrichting van het HH-beleid in de gemeenten

In de huidige WMO wordt een onderscheid gemaakt tussen de algemene voorziening en de maatwerkvoorziening. Een algemene voorziening is zonder uitgebreid voorafgaand onderzoek, naar de behoeften en persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk. Een maatwerkvoorziening is een op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen. De toegang tot een maatwerkvoorziening geschiedt altijd nadat vooraf onderzoek plaats heeft gevonden.

Figuur 4.1 toont een algemeen overzicht van hoe de gemeenten in dit onderzoek het HH-beleid, naast de HHT, hebben ingericht. Bij de algemene voorziening gaat hier dus om gemeenten die naast de HHT nog een algemene voorziening hebben voor de huishoudelijke hulp. Dat is zo in 28% van de gesproken gemeenten (n=17). Alle gesproken gemeenten bieden huishoudelijke hulp aan via een maatwerkvoorziening.

Figuur 4.1 Overzicht inrichting HH-beleid in gemeenten

4.2 Maatwerkvoorzieningen versus algemene voorzieningen

Alle gesproken gemeenten geven aan dat zij de huishoudelijke hulp aanbieden in de vorm van een maatwerkvoorziening. Daarnaast biedt 28% (n=17) ook een algemene voorziening zonder HHT. In die algemene voorziening wordt voornamelijk de eenvoudige HH en HH met andere ondersteuning in het huishouden aangeboden. In de maatwerkvoorziening zit voornamelijk de HH met regie (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Gemeenten die HH aanbieden in zowel de algemene voorziening als de maatwerkvoorziening

Vormen van HH in AV én MV*	Aantal	Percentage
Eenvoudige HH zonder regie- of signaleringsfunctie	4	7%
HH met regie- of signaleringsfunctie	2	3%
HH in combinatie met zwaardere vormen van begeleiding	1	2%
HH in combinatie met andere ondersteuning in en rond het huishouden	4	7%

* meerdere antwoorden mogelijk

Van alle gesproken gemeenten, boden er 7 in 2014 een algemene voorziening aan.

Tabel 4.2 Algemene voorzieningen in 2014; gemeenten

AV in 2014	Aantal	Percentage
Geen AV in 2014	52	87%
Wel AV in 2014*	7	12%
Eenvoudige HH zonder regie- of signaleringsfunctie	2	3%
HH met regie- of signaleringsfunctie	2	3%
HH in combinatie met zwaardere vormen van begeleiding	0	0%
HH in combinatie met andere ondersteuning in en rond het huishouden	3	5%
Weet ik niet	1	2%

* meerdere antwoorden mogelijk

Zoals aangegeven, zijn er 17 gemeenten gesproken die huishoudelijk hulp zowel via algemene voorzieningen (buiten de HHT om) als via maatwerkvoorzieningen aanbieden. Aan deze gemeenten is gevraagd of zij aan kunnen geven wat op dit moment de verhouding is van het aantal cliënten dat gebruik maakt van deze voorzieningen. Hier hadden 7 gemeenten cijfers over. Van de 10 gemeenten die geen cijfers hadden, gaven er 3 aan dat dit niet gemonitord wordt en 7 dat ze de cijfers niet op konden halen voor het interview.

De percentages cliënten in de algemene voorziening versus maatwerkvoorziening lopen sterk uiteen (tabel 4.3), met een iets hoger gemiddeld aandeel voor de maatwerkvoorziening (52%).

Tabel 4.3 Verhouding cliënten in de algemene voorziening versus de maatwerkvoorziening; gemeenten

Verhouding AV vs MV	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Percentage cliënten in de algemene voorziening	7	2	85	48
Percentage cliënten in de maatwerkvoorziening	7	15	98	52

Van deze 7 gemeenten, gaven er 3 aan dat bovenstaande verhouding nauwelijks is veranderd ten opzichte van 2014. In 1 gemeente is het aandeel maatwerk nu hoger en in 2 gemeenten lager. De andere gemeente kon hier geen antwoord op geven.

Aan alle 60 gesproken gemeenten is gevraagd wat op dit moment het aantal uren is dat een cliënt gemiddeld per week aan huishoudelijke hulp ontvangt, voor zowel de algemene voorziening als de maatwerkvoorziening (tabel 4.4). Hier hadden 39 gemeenten cijfers over. Van de 21 gemeenten die geen cijfers hadden, gaven 5 er aan dat dit niet gemonitord wordt, 10 dat ze de cijfers niet op konden halen voor het interview en 5 antwoorden met 'anders'. In de maatwerkvoorziening ligt het gemiddeld aantal uren per cliënt per week iets hoger dan in de algemene voorziening. Hierbij moet worden opgemerkt dat de cijfers over de algemene voorziening gebaseerd zijn op slechts 4 gemeenten.

Tabel 4.4 Gemiddeld aantal uren HH per week per cliënt in de algemene en maatwerkvoorziening; gemeenten

Uren per week AV vs MV	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Uren per week in de algemene voorziening	4	2	2,9	2,25
Uren per week in de maatwerkvoorziening	38	1,5	4,1	2,62

Ten slotte is aan alle gesproken gemeenten gevraagd of ze voornemens zijn om in 2016 vormen van huishoudelijke hulp te verschuiven tussen de algemene voorziening en de maatwerkvoorziening (tabel 4.5). In de meeste gemeenten (n=48, 80%), vinden geen verschuivingen plaats. Wanneer er wel verschuivingen plaats vinden, is dit meestal richting de algemene voorziening en betreft bijna altijd de eenvoudige HH zonder regie- of signaleringsfunctie.

Tabel 4.5 Verschuivingen in de voorzieningen van 2015 naar 2016; gemeenten

Verschuivingen voorzieningen in 2016	Aantal	Percentage
Geen verschuivingen	48	80%
Van MV naar AV*	9	15%
Eenvoudige HH zonder regie- of signaleringsfunctie	8	13%
HH met regie- of signaleringsfunctie	1	2%
HH in combinatie met zwaardere vormen van begeleiding	1	2%
HH in combinatie met andere ondersteuning in en rond het huishouden	2	3%
Van AV naar MV	0	0%
Weet ik (nog) niet	3	5%

* meerdere antwoorden mogelijk

4.3 Huishoudelijke hulp via maatwerkvoorzieningen

Het volgende deel van de vragenlijst was specifiek gericht op de maatwerkvoorziening. Alle gesproken gemeenten bieden maatwerkvoorzieningen aan, dus deze vragen waren voor hen allen van toepassing.

In de maatwerkvoorziening is er de keuze tussen zorg in natura en het PGB. Met een PGB kan de cliënt terecht bij een aanbieder of bij een alfahulp. De inzet van een alfahulp binnen de maatwerkvoorziening is zo alleen mogelijk via het PGB.

Het percentage cliënten dat in de maatwerkvoorziening gebruik maakt van PGB, loopt sterk uiteen tussen de gemeenten. Gemiddeld genomen is dit 16% (tabel 4.6). Veruit de meeste cliënten maken dus gebruik van zorg in natura. Er waren 19 gemeenten die hier geen cijfers over hadden. Dit kwam meestal doordat men de cijfers niet op kon halen voor het interview (n=15). In de overige 4 gemeenten wordt het aandeel PGB niet gemonitord.

Tabel 4.6 Aandeel PGB in de maatwerkvoorziening; gemeenten

Aandeel PGB	Aantal antwoorden	Minimum	Maximum	Gemiddeld
Percentage PGB in de MV	41	0,4%	90%	16%

In 67% van de gemeenten met cijfers over het aandeel PGB, is dit aandeel nauwelijks veranderd ten opzichte van 2014 (n=26). Één gemeente (3%) gaf aan dat het aandeel in 2015 aanzienlijk hoger is en 5 gemeenten gaven aan dat het aanzienlijk lager is (13%). De overige gemeenten wisten dit niet.

Cliënten met een PGB mogen zelf bepalen door welk type medewerker zij de huishoudelijke hulp laten verlenen. In dit onderzoek is hierbij onderscheidt gemaakt tussen medewerker in dienst bij een aanbieder, medewerker in dienst bij de cliënt (alfahulp), het informele netwerk en de zzp'er. Aan de gemeenten is gevraagd of zij over cijfers beschikken van de verhouding waarin de verschillen typen arbeidsrelaties worden ingezet. Slechts 10 gemeenten hadden hier cijfers over. De meest genoemde oorzaak voor het niet over cijfers beschikken, was dat dit niet gemonitord wordt (n=30, 50%). Tabel 4.7 toont de gegeven antwoorden.

Tabel 4.7 Verhouding van het inzetten van typen arbeidsrelaties bij cliënten met een PGB; gemeenten

Verhouding arbeidsrelaties bij PGB*	Aanbieder	Alfahulp	Informele netwerk	Zzp'er
Gemeente 1	5%	5%	90%	
Gemeente 2	2%	98%		
Gemeente 3	90%	10%		
Gemeente 4			90%	10%
Gemeente 5	50%			
Gemeente 6	10%	90%		
Gemeente 7	100%			
Gemeente 8	30%			
Gemeente 9			50%	50%
Gemeente 10			100%	

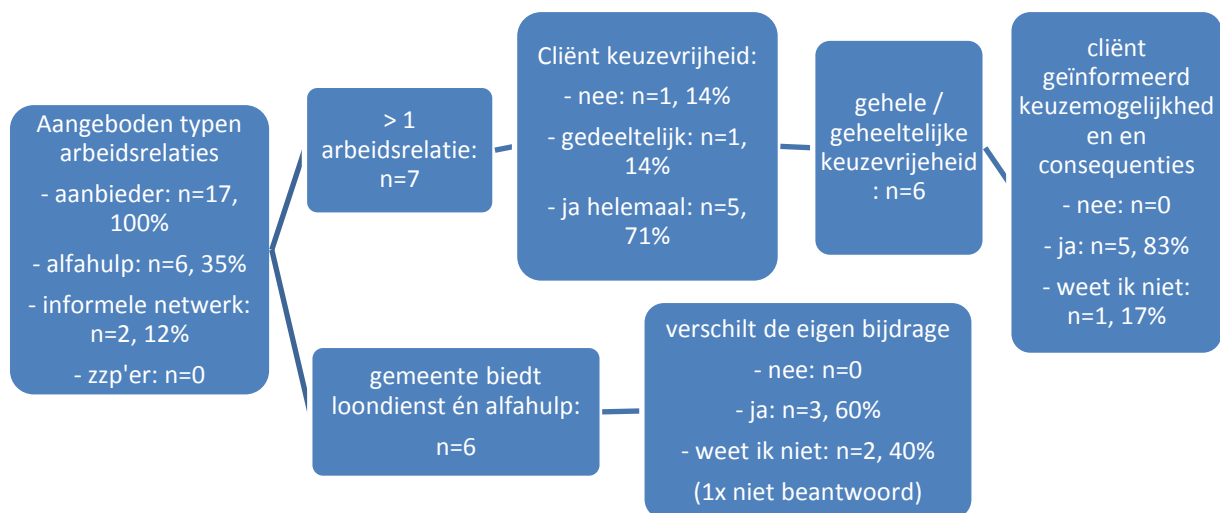
* de percentages tellen niet altijd op tot 100%; dan had de gemeente niet voor alle arbeidsrelaties cijfers

4.4 Huishoudelijke hulp via algemene voorzieningen naast de HHT

De resultaten in deze paragraaf hebben betrekking op de 17 gemeenten die huishoudelijke hulp aanbieden via algemene voorzieningen zonder de HHT. De vragen zijn niet relevant voor de HHT, omdat bij de algemene voorzieningen met HHT alleen hulp en ondersteuning kan worden verkregen van een medewerker in dienst bij een aanbieder (dat is namelijk een voorwaarde binnen de HHT-regeling).

Figuur 4.2 laat zien dat cliënten in de algemene voorziening zonder HH altijd kunnen kiezen voor een medewerker in loondienst bij een aanbieder, in 35% van de gemeenten ook voor een alfahulp en in 12% van de gemeenten ook voor het informele netwerk. Indien er meer dan 1 arbeidsrelatie wordt aangeboden (n=7), heeft de cliënt meestal (n=6, 85%) keuzevrijheid waar men voor kiest en wordt men meestal (n=5, 85%) geïnformeerd over de keuzemogelijkheden en de consequenties van de keuze. Als de gemeente zowel loondienst als alfahulp aanbiedt (n=6), verschilt in de meeste gemeenten de eigen bijdrage die cliënten moeten betalen voor de medewerker in loondienst versus de alfahulp (n=3, 60%). Bij deze cijfers moet worden opgemerkt dat ze gebaseerd zijn op een beperkt aantal antwoorden.

Figuur 4.2 Arbeidsrelaties en mogelijkheden in de algemene voorziening (zonder HHT)

Van de 7 gemeenten die meer dan één type arbeidsrelaties aanbieden in de algemene voorziening (buiten de HHT om), konden slechts 3 gemeenten cijfers aanleveren over de verhouding waarin cliënten gebruik maken van de verschillende typen arbeidsrelaties. De meeste andere gemeenten gaven aan dat dit wel gemonitord wordt, maar dat men de cijfers niet op heeft kunnen halen voor het interview. De 3 gemeenten met cijfers bieden alle 3 loondienst en alfahulp aan. Zij gaven daarbij de volgende verhoudingen aan (respectievelijk): 1) 90%/10%, 2) 45%/55%, 3) 52%/48%.